

o. dr Janusz Brzozowski SVD

Werbistowscy męczennicy okresu nazizmu:

Podczas swej pielgrzymki do Ojczyzny, 7 czerwca 1999 roku w Bydgoszczy, papież Jan Paweł II wypowiedział na tydzień przed dokonaniem uroczystej beatyfikacji 108 polskich męczenników duchownych i świeckich w Warszawie (13 czerwca 1999), te tak bardzo znamienne słowa: *„Wystarczy przypomnieć niedawną historię Polski i innych krajów i trudności oraz prześladowania, jakim poddawany był wówczas Kościół i ludzie wierzący w Boga. Była to wielka próba ludzkich sumień, prawdziwe męczeństwo wiary, która domagała się wyznania przed ludźmi. I dlatego za szczególną powinność naszego pokolenia w Kościele uważam zebranie wszystkich świadectwo tych, którzy dali życie dla Chrystusa”*.

Bez wątpienia, w żadnym innym stuleciu dziejów ludzkości nie zginęło w sposób tak okrutny i tragiczny tylu ludzi na świecie, co w wieku XX. Również Polska Prowincja Zgromadzenia Słowa Bożego chlubi się błogosławionymi męczennikami okresu nazizmu, a kolejni Słudzy Boży znajdują się w gronie kolejnej grupy męczenników, kandydatów na ołtarze. Dziewiętnastu werbistowskich Sług Bożych idąc za Barankiem (por. Ap 14, 4) dopełniło w swoim męczeństwie odkupieńczego świadectwa Chrystusa.

1. Sługa Boży o. Piotr Gołąb SVD (1888-1943)

Urodził się 18 stycznia 1888 roku w Starej Sochni na Śląsku, w rodzinie Pawła i Agnieszki. W 1904 r. wstępuje do Niższego Seminarium Księży Werbistów w Nysie. Następne lata studiów filozoficzno-teologicznych spędził w Sankt Gabriel, w Austrii. Był wychowawcą i profesorem przyszłych misjonarzy, a także redaktorem czasopism misyjnych: „Skarbu Rodzinnego”, „Naszego Misjonarza”, a od 1931 r. również i „Kalendarza Słowa Bożego”.

W 1937 r. zostaje skierowany do prowadzenia Niższego Seminarium Misyjnego Księży Werbistów w Górnej Grupie. Tam zastaje go II wojna światowa. Osadzony w obozie Sztutthof, a następnie Sachsenhausen i Dachau. Po dotkliwym pobiciu przez izbowego Ignaca Rohnera za plamę na menażce, dostał zapalenia mózgu i tracił świadomość. Zmarł skatowany i wycieńczony 26 maja 1943 r. w Dachau.

2. Sługa Boży o. Teodor Sasała SVD (1888 - 1940)

Urodził się 7 listopada 1888 roku w Szczepanowicach k. Opola, jako syn Andrzeja i Joanny. 21 kwietnia 1903 r. rozpoczął naukę w Niższym Seminarium Misyjnym Księży Werbistów w Nysie. Następne lata studiów filozoficzno-teologicznych spędził w Sankt Gabriel, w Austrii. Profesor i wychowawca w Niższym Seminarium Misyjnym Księży Werbistów w Górnej Grupie. Asystent prowincjała i admonitor prowincjalny. Aresztowany wraz z innymi 5 lutego 1940 r. został wywieziony do obozu koncentracyjnego w Stuthofie, a potem Sachsenhausen. Już po pięciu dniach pobytu w obozie, 16 kwietnia 1940 r. zemdlął podczas ćwiczeń. Zmarł w drodze do obozowego szpitala, niesiony na ramionach współwięźniów.

3. Sługa Boży o. Roman Kozubek SVD (1908 – 1940)

Urodził się 26 lutego 1908 roku we wsi Paniówki, w powiecie gliwickim, jako syn Piotra i Joanny. 14 września 1921 r. rozpoczął naukę w Niższym Seminarium Misyjnym Księży Werbistów w Sankt Rupert, w Austrii. 4 maja 1930 r. rozpoczął nowicjat, a później kontynuował dalsze studia filozoficzno-teologiczne w Sankt Gabriel, w Austrii. Wychowawca w Niższym Seminarium Misyjnym Księży Werbistów w Górnej Grupie, organizator placówki misyjnej w Baranowiczach. Aresztowany w Górnej Grupie i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Sztuthofie, a następnie Sachsenhausen. 15 maja 1940 r. upadł podczas przymusowych biegów. Jego spuchnięte nogi odmówiły mu posłuszeństwa. Zamordowany przez blokowego Krey'a 16 maja 1940 r.

4. Sługa Boży o. Teodor Drapiewski SVD (1880-1942)

Urodził się 13 stycznia w 1880 r. w Gackach pod Drzycimiem, powiat Świecie, jako syn Jana i Marianny. W styczniu 1898 r. wstąpił do Niższego Seminarium Misyjnego Księży Werbistów w Nysie. Dalsze studia filozoficzno-teologiczne odbywał w Sankt Gabriel, pod Wiedniem. Przez 15 lat pracował jako misjonarz wśród polonii brazylijskiej. Po powrocie do Polski był redaktorem czasopism misyjnych.

II wojna światowa zastała go w Rybniku. Aresztowany przez gestapo 19 maja 1940 r. zostaje osadzony w obozie koncentracyjnym w Dachau, a następnie Gussen. Katorżnicza praca wykańczała go. Pewnego dnia upadł na apelu. Został przeniesiony do bloku inwalidów. Tam czekała go już tylko śmierć. Wyjechał 10 sierpnia 1942 roku w transporcie inwalidów wraz z 40 księżmi do zagazowania w Hartheim k. Linzu.

5. Sługa Boży o. Józef Huwer SVD (1895 – 1941)

Urodził się 14 marca 1895 r. w miejscowości Rogów k. Rybnika, w rodzinie Jana i Joanny. 3 października 1909 r. wstąpił do Niższego Seminarium Misyjnego Księży Werbistów w Nysie. Dalszą formację zakonno-misyjną odbył St. Gabriel, w Austrii. Pracownik administracji domowej, profesor i wychowawca w Niższym Seminarium Misyjnym Księży Werbistów w Bruczkowie.

Internowany przez hitlerowców wraz z innymi kapłanami w Bruczkowie. 15 sierpnia 1940 r. przewieziony do obozu koncentracyjnego w Buchenwaldzie k. Weimaru, gdzie pracował katorżniczo w kamieniołomach. Przed 6 grudnia 1940 r. został przeniesiony na rewir – „obozowy szpital”. Z okresu od 6 grudnia do 9 stycznia 1941 r. nie zachowały się żadne wspomnienia o jego przejściach obozowych. Nie są nam znane najbliższe okoliczności jego śmierci. Wiadomo tylko, że przebywał w „obozowym szpitalu”, gdzie wkrótce zmarł 9 stycznia 1941r.

6. Sługa Boży nowicjusz kleryk Florian Białka SVD (1918-1940)

Florian urodził się dnia 3 maja 1918 r. w Lubichowie, powiat Starogard Gdański, jako syn Aleksandra i Marii. W 1931 r. rozpoczął naukę w Niższym

Seminarium Misyjnym Księży Werbistów w Górnej Grupie. W 1939 r. został przyjęty do nowicjatu w Chludowie.

Aresztowany wraz z innymi 22 maja 1940 r. został przewieziony do obozu koncentracyjnego w Dachau, a następnie Gussen. Przydzielony został do pracy w kamieniołomach, a później przy budowie willi dla esesmanów. Zmarł z wycieńczenia 5 listopada 1940 r. o godzinie 18.50 w Gussen.

7. Sługa Boży kleryk Jan Garczyński SVD (1917- 1941)

Urodził się 19 czerwca 1914 r. w Mogilnie, w województwie kujawsko-pomorskim, w diecezji gnieźnieńskiej, w rodzinie Józefa i Rozalii. W 1934 r. złożył dokumenty do Niższego Seminarium Misyjnego Księży Werbistów w Bruczkowie. W 1938 r. rozpoczął nowicjat w Chludowie.

Aresztowany przez hitlerowców przebywał w obozach Dachau i Gussen. W obozie nabawił się puchliny wodnej oraz flegmony. Przeniesiony do obozowego rewiru zmarł w nocy z 31 stycznia na 1 lutego 1941 r. Ciało spalono w obozowym krematorium.

8. Sługa Boży nowicjusz kleryk Czesław Golak SVD (1919 – 1941)

Urodził się 11 lipca 1919 r. w Fabianowie pod Poznaniem, w rodzinie Walentego i Marianny. W 1932 r. wstąpił do Niższego Seminarium Misyjnego Księży Werbistów w Górnej Grupie. W 1939 r. został przyjęty do nowicjatu w Chludowie.

22 maja 1940 r. podobnie jak inni klerycy i nowicjusze zostaje aresztowany i osadzony w obozie Dachau, a następnie Gussen, gdzie pracował w kamieniołomach. Zmarł wskutek wycieńczenia fizycznego i psychicznego 25 lipca 1941 r.

9. Sługa Boży nowicjusz kleryk Norbert Gosieniecki (1920 – 1940)

Urodził się 7 czerwca 1920 r. w Dusocinie, parafia Mokre, diecezja chełmińska, w rodzinie Franciszka i Zofii. W 1930 r., idąc w ślady swego starszego brata Feliksa, rozpoczął naukę w Niższym Seminarium Misyjnym

Księży Werbistów w Górnej Grupie. W 1939 r. rozpoczyna nowicjat w Chludowie.

Aresztowany i zesłany do obozu koncentracyjnego w Dachau, a następnie Gussen. Zachorował na czerwonkę i dostał się do rewiru. W mroźny wieczór 29 grudnia 1940 r. został wywleczony przez kapo rewiru do przedsionka na betonową posadzkę i tam polany lodowatą wodą. Przy minusowych temperaturach rano był już martwy. Ciało zostało spalone w krematorium w Mauthausen.

10. Sługa Boży kleryk Leon Hirsz (1917-1941)

Urodził się 18 października 1917 r. w Wielkim Kacku na Kaszubach, w rodzinie Jana i Marianny. W 1931 r. wstąpił do Niższego Seminarium Misyjnego Księży Werbistów w Górnej Grupie, po ukończeniu którego w 1939 r. rozpoczął nowicjat w Chludowie.

Aresztowany wraz z innymi przez hitlerowców przebywał w obozie Dachau i Gussen. Skatowany przez kapo został przeniesiony na rewir – „szpital obozowy”, gdzie ślad po nim zaginął. Zmarł 25 lutego 1941 r. w Dachau.

11. Sługa Boży kleryk Jerzy Jakowejczuk (1916-1941)

Urodził się w Krakowie 1 maja 1916 r. w rodzinie Jerzego i Anny. W 1932 roku rozpoczął naukę w Niższym Seminarium Misyjnym Księży Werbistów w Bruczkowie. Po ukończeniu którego wstąpił we wrześniu 1939 r. do nowicjatu w Chludowie.

Aresztowany przez hitlerowców, został osadzony w obozie Dachau, a następnie Gussen. Zmarł z wycieńczenia i choroby nerek, prawdopodobnie na wosnę, 22 kwietnia 1945 r. w Gussen.

12. Sługa Boży nowicjusz kleryk Stanisław Kolka (1920-1940)

Urodził się w Gdańsku 15 listopada 1920 r. w rodzinie Roberta i Marii. W 1931 r. rozpoczął naukę w Niższym Seminarium Misyjnym Księży Werbistów w Górnej Grupie. W 1939 r. wstąpił do nowicjatu w Chludowie.

Osadzony w obozie Dachau i Gussen. Na początku zimy 1940 r. bardzo ciężko zachorował. Zmarł 24 grudnia 1941 r. w Gussen.

13. Sługa Boży kleryk Bronisław Kowalski (1917-1940)

Urodził się 10 sierpnia 1917 r. w Wielkim Łęcku na Pomorzu, jako syn Władysława i Heleny. W 1929 r. wstąpił do Niższego Seminarium Księży Werbistów w Górnej Grupie, po ukończeniu którego, w 1937 r. został przyjęty do nowicjatu w Chłudowie.

Aresztowany i osadzony w obozie Dachau i Gussen. Zmarł z wycieńczenia i chorób 22 grudnia 1940 r. w Gussen.

14. Sługa Boży kleryk Kazimierz Kuriański (1917-1940)

Urodził się 25 lutego 1917 roku w Drohobyczu, diecezja przemyska, w rodzinie Józefa i Józefy. 1 września 1931 r. rozpoczął naukę w Niższym Seminarium Misyjnym Księży Werbistów w Bruczkowie. W 1937 r. został przyjęty do nowicjatu w Chłudowie.

Aresztowany i osadzony w obozie Dachau, a następnie Gussen. Zmarł z wycieńczenia i chorób w Gussen 13 listopada 1940 roku.

15. Sługa Boży nowicjusz kleryk Władysław Osmański (1917-1942)

Urodził się 28 sierpnia 1917 r. w Radominie, diecezja chełmińska, w rodzinie Jana i Marianny. W 1931 r. rozpoczął naukę w Niższym Seminarium Misyjnym Księży Werbistów w Górnej Grupie. W 1939 r. został przyjęty do nowicjatu w Chłudowie.

Aresztowany i osadzony w obozie Dachau, a następnie Gussen. Zmarł z wieńczenia i choroby płuc w Dachau 29 grudnia 1942 r.

16. Sługa Boży nowicjusz kleryk Jan Stoltman (1920-1941)

Urodził się 27 grudnia 1920 r. w Swornych Gacach, diecezja chełmińska, w rodzinie Jana i Agnieszki. W sierpniu 1933 r. rozpoczął naukę w Niższym Seminarium Misyjnym Księży Werbistów w Górnej Grupie. We wrześniu 1939 r. rozpoczął nowicjat w Chłudowie.

Osadzony w obozie Dachau, a następnie Gussen. Zmarł w Dachau w stanie skrajnego wyczerpania 23 stycznia 1941 r.

17. Sługa Boży kleryk Jan Witt (1918-1943)

Urodził się w Lubichowie na Pomorzu 13 listopada 1918 r., w rodzinie Sylwestra i Leokadii. W 1932 r. wstąpił do Niższego Seminarium Misyjnego Księży Werbistów w Górnej Grupie, a w 1937 r. rozpoczął nowicjat w Chłudowie.

Aresztowany i osadzony w obozie Dachau, a następnie Gussen, gdzie zachorował na gruźlicę i zapalenie nerek. Zmarł w Dachau 9 lipca 1943 r.

18. Sługa Boży kleryk Jan Włoch (1914-1940)

Urodził się 27 sierpnia 1914 r. w Pączowie, diecezja chełmińska, w rodzinie Franciszka i Anny. W 1928 r. wstąpił do Niższego Seminarium Misyjnego Księży Werbistów w Górnej Grupie, po którego ukończeniu w 1937 r. rozpoczyna nowicjat w Chłudowie.

Osadzony w obozie Dachau i Gussen. Zmarł z wycieńczenia w Gussen 21 września 1940 r.

19. Sługa Boży nowicjusz kleryk Jan Wojtkowiak (1917-1940)

Urodził się w Bruczkowie 18 grudnia 1917 r., w rodzinie Józefa i Agnieszki. 5 października 1933 r. wstąpił do Niższego Seminarium Misyjnego Księży Werbistów w Bruczkowie, po ukończeniu którego w 1939 r. rozpoczął nowicjat w Chłudowie.

Aresztowany i osadzony w Dachau, a następnie Gussen. Zmarł w Gussen z wycieńczenia i chorób 25 grudnia 1940 r.